

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 85/07-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. decembra 2007 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť B. R., Ž., zastúpeného advokátkou JUDr. I. P., Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 233/01 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 233/01 p o r u š i l právo B. R., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. B. R. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Žilina p o v i n n ý mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. B. R. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 8 182 Sk (slovom osemtisícstoosemdesiat dva slovenských korún), ktorú je Okresný súd Žilina p o v i n n ý

vyplatiť na účet jeho advokátky JUDr. I. P., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 30. mája 2007 č. k. I. ÚS 85/07-9 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť B. R. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 233/01 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

1. Zo sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľ 16. mája 2001 podal okresnému súdu žalobný návrh, ktorým sa *„domáhal zaplataenia istiny vo výške 243.974,- Sk titulom uzatvorenej zmluvy o pôžičke“*.

Podľa názoru sťažovateľa v napadnutom konaní dochádza k zbytočným prietahom, keďže *„okresný súd nekoná už tri roky aj 5 mesiacov“*, navrhol preto vyslovenie porušenia označeného základného práva a poukázal na to, že *„pokiaľ sa samotná pohľadávka stane odstupom času nedobytnou, už nenapraví situáciu, do ktorej sa nečinnosťou Okresného súdu v Žiline sťažovateľ dostal“*. Z toho dôvodu žiadal aj priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd v danej veci nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa B. R. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 233/01 porušené bolo.

2. Okresnému súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 233/01 prikazuje sa konať bez zbytočných prietáhov.

3. B. R. priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 50.000,- Sk (...), ktoré mu je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. B. R. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 4.628,-Sk (...), ktorú je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. I. P. so sídlom v Ž., (...) do jedného mesiaca od doručenia tohto nálezu.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho podpredsedom JUDr. R. B., listom z 24. júla 2007 sp. zn. 1 SprS/247/07, a právna zástupkyňa sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 20. augusta 2007.

2.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol, že:

„(...) V tomto prípade sa jedná o vec, kde prietahy v konaní boli do určitej miery spôsobené tým, že došlo k zmene zákonného sudcu vo veci. Konajúci súd vo veci konal bez prietáhov od podania návrhu do roku 2003. Samosudca, ktorému bola vec pridelená po odchode predchádzajúcej sudkyne vec naštudoval a v najkratšom možnom termíne určil termín pojednávania. Vzhľadom na vznesenú námietku premlčania bolo potrebné zistiť stav v spise, ktorý je pripojený ku spisu Okresného súdu Bratislava III. Napriek výzve tento spis nebol konajúcemu súdu zapožičaný. Keďže však dodatočne boli z tohto spisu predložené fotokópie podkladov, určil samosudca termín pojednávania na 2. 10. 2007.

Okresný súd Žilina súhlasí s upustením od ústneho pojednania veci.“

2.2 K vyjadreniu podpredsedu okresného súdu bolo pripojené aj stanovisko zákonného sudcu JUDr. P. H., ktorý okrem prehľadu procesných úkonov v napadnutom konaní uviedol, že:

„Po prevzatí veci v októbri 2006 som vec naštudoval a na najkratší možný dátum som vec určil na termín pojednávania a vec som pojednal. Mienil som vo veci aj

rozhodnúť, účastník však vzniesol námietku premlčania s ohľadom na iné konanie prebiehajúce v minulosti na našom súde. Určil som ďalší termín pojednávania len o niekoľko dní neskôr a po pripojení spisu som chcel rozhodnúť. Súdny spis je však pripojený k spisu OS BA III, termín pojednávania som preto zrušil a požiadal príslušný súd o zapožičanie spisu. (...)

Ústavná sťažnosť došla na ÚS 18. 12. 2006, na náš súd niekedy po 13. 6. 2007. Vo veci som už 31. 1. 2007 určil termín pojednávania na 20. 3. 2007, kde som účastníkov vypočul, vykonal navrhnuté dokazovanie a odročil na 27. 3. 2007, aby som z iného spisu overil námietku premlčania. Bohužiaľ, spis je na OS BA III a doposiaľ súd nereagoval na našu žiadosť o jeho zapožičanie. Navrhovateľ však predložil súdu 12. 6. 2007 fotokópie podkladov zo spisu 14 C 376/1997, čo na posúdenie námietky postačuje, preto určujem termín pojednávania na 2. 10. 2007, kde bude vec prejednaná a zrejme aj rozhodnutá.“

2.3 Právna zástupkyňa sťažovateľa vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu okresného súdu uviedla, že:

„Čo sa týka vyjadrenia OS v Žiline, máme za to, že aj on sám si je vedomý prietahov v konaní, keď od podania žalobného návrhu vytýčil termín pojednávania až o dva roky a následne, keď od posledného odročenia pojednávania t. j. 25. 06. 2003 pokračoval v konaní až o 4 roky, teda 20. 03. 2007. Máme za to, že nešlo o natol'ko náročnú vec, že by štúdium spisu muselo trvať zákonnému sudcovi celé 4 roky. Čo sa týka odročenia posledného termínu pojednávania zo dňa 27. 03. 2007 na deň 02. 10. 2007, v tejto veci súd navrhovateľa vyzval, aby listiny, ktoré súd potrebuje na preštudovanie doručil, čo navrhovateľ aj následne vykonal, kedy dňa 08. 06. 2007 jednak zaslal súdu podrobné vyjadrenie a to spolu s pripojenými listinnými dôkazmi, ktoré by inak musel súd žiadať od Okresného súdu Bratislava III.

Oznamujeme zároveň, že súhlasíme, aby sa v predmetnej veci konalo bez nariadenia ústneho pojednávania.

Uplatňujeme si trovy konania vo výške 8.182,- Sk/za tri úkony právnej pomoci (...).“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení

sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 12 C 233/01:

Dňa 16. mája 2001 podal sťažovateľ Okresnému súdu Žilina proti Dr. V. Č., Ž. (ďalej len „odporca“), žalobný návrh na zaplatenie istiny 243 974 Sk s prísl., z titulu pôžičky. Vec bola zapísaná pod sp. zn. Nc 1255/01.

Dňa 21. mája 2001 súd vyzval sťažovateľa, aby zaplatil súdny poplatok za podaný návrh.

Dňa 15. júna 2001 sťažovateľ uhradil súdny poplatok.

Dňa 19. júna 2001 súd vyzval odporcu, aby sa v určenej lehote vyjadril k návrhu.

Dňa 9. júla 2001 odporca doručil súdu svoje vyjadrenie k návrhu.

Dňa 27. júla 2001 bol spis prevedený do registra „C“, pričom vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 12 C 233/01.

Dňa 22. januára 2002 odporca doručil súdu doklady súvisiace s predmetom konania.

Dňa 21. novembra 2002 sudkyňa nariadila vo veci pojednávanie na 24. január 2003.

Dňa 23. januára 2003 sa odporca vyjadril písomne k petitu žalobného návrhu.

Dňa 24. januára 2003 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 19. marec 2003 za účelom vypočutia svedkov.

Dňa 31. januára 2003 odporca oznámil súdu mená a adresy svedkov.

Dňa 17. marca 2003 svedok Ing. M. K. ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní, ktoré bolo nariadené na 19. marec 2003.

Dňa 19. marca 2003 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 16. máj 2003 za účelom vypočutia svedkov.

Dňa 16. mája 2003 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 25. jún 2003 za účelom ďalšieho dokazovania.

Dňa 26. mája 2003 právna zástupkyňa sťažovateľa založila do spisu dôkazy.

Dňa 25. júna 2003 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že bude rozhodnuté o protinávrhu odporcu, ktorý protinávrh bol podaný na tomto pojednávaní.

Dňa 10. júla 2003 právna zástupkyňa sťažovateľa doručila súdu písomné vyjadrenie k protinávrhu.

Dňa 9. decembra 2005 sťažovateľ požiadal súd o nariadenie pojednávania.

Dňa 9. marca 2006 bol nárok odporcu, ktorý uplatnil protinávrhom, vylúčený na samostatné konanie.

Dňa 3. apríla 2006 podal odporca sťažnosť proti uzneseniu o vylúčení časti jeho protinávrhu na samostatné konanie.

Dňa 15. mája 2006 bolo odporcovi oznámené, že *„o vylúčení protinávrhu na samostatné konanie nie je možné podať odvolanie“*.

Dňa 21. januára 2007 sudca nariadil vo veci pojednávanie na 20. marec 2007.

Dňa 27. februára 2007 právna zástupkyňa sťažovateľa ospravedlnila svoju neúčast' na nariadenom pojednávaní z dôvodu kolízie pojednávania.

Dňa 28. februára 2007 konajúci sudca oznámil právnej zástupkyňi sťažovateľa, že jej žiadosti o odročenie pojednávania nemožno vyhovieť.

Dňa 20. marca 2007 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 27. marec 2007.

Dňa 22. marca 2007 bol v spise zaznamenaný nasledovný úradný záznam: *„Šetrením v spisovej kancelárii 14 C bolo zistené, že spis 14 C 376/1997 bol dňa 4. 1. 2007 zaslaný na žiadosť Okresného súdu Bratislava III. K ich konaniu, vedenému pod 29 C 10/2006, kde sa nachádza aj v súčasnosti. Spis preto nie je možné pripojiť.“*

Dňa 23. marca 2003 boli účastníci konania upovedomení o zrušení pojednávania.

Dňa 10. apríla 2007 súd nasledovne dožiadal Okresný súd Bratislavu III:

„V konaní o 243.974,- Sk pre našim súdom odporca vzniesol námietku premlčania a navrhovateľ poukazoval na konanie nášho súdu 14 C 376/1997, kde sa námietka dá overiť, resp. vyvrátiť. Spis je však pripojený k Vášmu spisu 29 C 10/2006.

Naša vec je pred rozhodnutím, je potrebné overiť len túto jedinou skutočnosť. Prosíme Vás preto o zapožičanie spisu, ktorý Vám obratom vrátime a vyhotovíme si z neho potrebné

fotokópie. Prípadne, ak Vy zvolíte taký postup (fotokópie), môžete spis nášmu súdu vrátiť definitívne Ďakujem za súčinnosť.“

Dňa 10. apríla 2007 právny zástupca sťažovateľa doručil súdu vyúčtovanie trov konania.

Dňa 23. mája 2007 konajúci sudca urgoval vybavenie dožiadania.

Dňa 12. júna 2007 bolo doručené súdu písomné vyjadrenie sťažovateľa.

Dňa 11. júla 2007 sudca nariadil vo veci pojednávanie na 2. október 2007.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 233/01 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, dĺžka napadnutého konania podľa názoru ústavného súdu nebola závislá od zložitosti veci. Napokon ani podpredseda okresného súdu vo svojom vyjadrení nepoukázal na skutkovú alebo právnu zložitosť posudzovanej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietahom, teda doterajšia dĺžka napadnutého konania nebola vyvolaná správaním sťažovateľa.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci nečinný v období od 27. júla 2001 do 21. novembra 2002 (šestnásť mesiacov) a od 10. júla 2003 do 9. marca 2006 (tridsaťdva mesiacov). Okresný súd teda počas štyroch rokov vo veci nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ako žalobca počas napadnutého súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K prietahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu súdu.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. Pretože 2. októbra 2007 bol v predmetnej veci okresným súdom vyhlásený rozsudok, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ požadoval priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk najmä z dôvodu, že dlhodobá *„nečinnosť Okresného súdu v Žiline ponúkla žalovanému v predmetnom spore vyššiu právnu istotu z toho, že neplnenie si záväzkov riadne a včas, je na prospech viac tomu, kto ich neplní, ako ne prospech toho, kto sa ich plnenia dožaduje“*.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde v požadovanej sume 50 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia 14. decembra 2006, podanie sťažnosti zo 14. decembra 2006 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 20. augusta

2007). Za dva úkony vykonané v roku 2006 patrí odmena v sume dvakrát po 2 730 Sk a dvakrát režijný paušál po 164 Sk a za jeden úkon vykonaný v roku 2007 patrí odmena jedenkrát 2 970 Sk a jedenkrát režijný paušál v sume 178 Sk, preto trovy právneho zastúpenia pre sťažovateľa predstavujú sumu spolu s DPH 10 633,84 Sk v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

Vzhľadom na to, že sťažovateľ si prostredníctvom svojej právnej zástupkyne uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia v sume 8 182 Sk, ústavný súd - keďže to nie je v rozpore s platnými súvisiacimi predpismi - mu priznal náhradu trov právneho zastúpenia v uplatnenej sume, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2007